

Verksamhetsberättelse SRF 2025

Skärgårdarnas Riksförbund (SRF) är ett rikstäckande förbund med medlemsföreningar runt hela kusten och på de stora öarna i de stora sjöarna. Förbundet bildades 1982 och har sedan dess deltagit i samråd och bidragit med vår kunskap och erfarenhet till tjänstemän och politiker i frågor som rör livet på öar.

Runt kusten och på öarna bor det ca 90 000 personer och på öar utan fast landförbindelse är vi ca 32 000 personer (exklusive Gotland som är ca 61 000 öbor). Vi verkar för att det fortsättningsvis ska gå att bo här året runt och att vi får behålla eller utöka servicen och att det ska vara attraktivt för deltidsboende och besökare.

2025 var det första av tre år av de verksamhetsbidrag vi får från regeringen. Vi hade under 2024 arbetat med vår strategi, som innehåller en vision och sex tydliga mål vi vill jobba mot och för första gången på ett antal treårsperioder fick vi en höjd summa; i stället för 1,8 miljoner kr/år får vi nu 3 miljoner kr/år vilket vi är väldigt glada för.

Vi startade därför året med att anställa en kommunikatör, Anna Björkman, och utöka arbetstiden till ordförande. Under året har vi intensifierat arbetet i samma riktning som tidigare och känner att vi är på rätt kurs. Vi är extra glada att vi fått möjlighet att delta i arbetet med den framtida landsbygdspolitiken och tack vare att OECD gjort en utredning om ö-ekonomier fått till ett bra samarbete med Gotland om en ev. framtida ö-lag i Sverige. I samband med det har vi bidragit till att några partier nu har lyft frågan om ö-politik i sina respektive partier.

Medlemsföreningar

Vi har nu 16 medlemsföreningar där Bohusläns Skärgårdsråd består av ett 20 tal underföreningar och likaså Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation i Stockholm.

Efter förra årets nya medlemsförening; Aspö Intresseförening i Blekinge har vi fortsatt varit aktiva att försöka nå ut till öar att vi finns och bland annat besökte, ordförande Lotten, Ulvön tillsammans med Umeå kommuns projekt "*Med ön som katalysator*" vilket resulterat i att Ulvöns Kapellag sökt medlemskap i SRF. Under hösten fick vi också kontakt med Norderön i Storsjön som likt flera öar har problem med samverkan rörande färjetrafiken till ön och de önskade också bli medlemmar i SRF. Under representantskapet i oktober beslutades att varmt välkomna de båda föreningarna, så roligt!

Vi i styrelsen har bjudit in oss till föreningarnas styrelsemöten och några föreningar har nappat. Ordförande Lotten har deltagit på några av föreningarnas årsmöten såsom Hemsö skärgårdsförening och SIKO i Stockholm och verksamhetsledare Anetté gratulerade Smålandskustens intresseförening på sitt 50-årsjubileum i juli på Idö.

Under 2025 har vi också provat att tillsammans med några av våra medlemmar anordnat lokala/regionala **Skärgårdsforum** vilket fått ett fint gehör. Först ut var **Luleå** där vi tillsammans med skärgårdsföreningen bjöd in till en förmiddag på kulturhuset. Vi berättade hur vi jobbar, Luleå Skärgårdsförening berättade om sitt arbete och kommun och region om sina insatser för skärgården.

Det andra Skärgårdsforumet hade samma upplägg och hölls på **Gräsö** utanför Öregrund i samband med vårt representantskapsmöte och även där var det stor uppslutning av ö-bor, tjänstepersoner och politiker. Vi finns också som dialogstöd i några kommuner och regioner.

Arbetsgrupper

Internt har vi våra arbetsgrupper och i dem är det olika intensitet i arbetet. **Fiskegruppen** har varit aktiv och svarat på remisser och särskilt mycket tid lades på remissen "*En moderniserad fiskelagstiftning*" vilket kan få stora konsekvenser för det småskaliga kustfisket. Man har förmedlat synpunkter till EU-kommissionen. Gruppen har även varit representerad på några konferenser. **Färjegruppen** har haft regelbundna möten med Trafikverket och Färjerederiet. Eftersom vi uppfattar det som att mötena inte ger så mycket resultat så har vi även haft kontakt med Riksdagens trafikutskott och ett möte med Trafikverkets ordförande. Ett ytterligare möte hölls med Färjerederiets nytilträdde VD.

Skolgruppen har haft ett antal nätverksträffar för personal på våra kust- och skärgårdsskolor. Det har också varit digitala vår- och höstfest med både elever och personal vilka varit mycket uppskattade. Delar av gruppen deltog också på ett webinarium om den nya utredningen som Skolverket gjort.

Bogruppen har bland annat varit aktiv i diskussionen om strandskydd och SRF har fått en plats i expertrådet för den nya utredningen.

Hållbarhetsgruppen har jobbat på med det stora energiprojekt CE4EUI vi deltar i.

Företagsgruppen har skickat ut en enkät om företagande på öar för att försöka skapa ett nytt nätverk.

Skärgårdsbönderna har svarat på ett antal remisser och funnits representerade i Sametingets *Programråd för traditionell kunskap* där vi ger ö-perspektivet och inom det bjudit ut programrådet till Missjö i Östergötlands skärgård. Vi har varit i kontakt med regeringskansliet för att diskutera kompensationsstödet där vi under året nått viss framgång. En enkät har spridits för att kartlägga var vi har skärgårdsjordbrukare och utöka nätverket.

Skärgården kommer till stan

I mars bjöd vi in till en **Skärgårdsvecka** i Stockholm. Syftet var att lyfta intresset för ö- och skärgårdsfrågor och synliggöra oss.

Veckan började med en **Skärgårdsriksdag** som vi ordnade tillsammans med Region Stockholm i Landstingshuset. Ett hundratal personer samlades; politiker, tjänstepersoner på olika beslutsnivåer och ö-bor för att lyfta frågor inom ö-politik. Karin Fälldin hälsade alla välkomna och vi fick höra hur Region Stockholm jobbar med skärgårdsfrågor. Vi gjorde en digital rundflygning bland öarna och fick liverapporter från Hindersön i Luleå, och Åstol Bohuslän.

Nyttillträdde statssekreterare Daniel Liljeberg berättade lite kort om regeringens arbete med landsbygdspolitiken och Roland Enqvist från Region Gotland rapporterade från OECDs arbete om ö-ekonomier. Från Finland fick vi höra om arbetet med uppdateringen av skärgårdslagen av Karin Cederlöf. SVESAM-utredningen presenterade sitt arbete om Sveriges sammanhållna utveckling och Paulina Rytkönen från Södertörns högskola rapporterade om svensk ö-forskning och från Åbo Akademi kom Pia Prost Och Cecilia Lundberg berättade om arbetet med Bobarhet som gått på export till bland annat Kroatien.

Värmdö kommun förmedlade på ett inspirerande sätt om en dialogmetod som de kallar Skärgårdspaketet och även i Umeå kommun jobbas det med öar, nämligen "*Med Holmön som katalysator*" där man ska titta på service och användning av drönare. Både kommun och region är med och i projektet har man anställt en Holmöbo för att hjälpa till med att genomföra samtal och dialog med öbor. Landsbygdsnätverket presenterade blåa näringar och olika skärgårdsmedier visade upp sig.

Veckan fortsatte med **Ö-forskningskonferens** på Södertörns högskola med huvudtalare från Kroatien, Finland, Malta och Polen. Programmet bestod första dagen av: "Forskning om ö-politik och hållbarhet på kroatiska öar", "Små öar som platser för bildningsprocesser", "Musikundervisning i skärgården genom nätverk", "Skydd av traditionella näringar på små öar", "Övergång till ren energi på svenska öar", "Tolka och rekonstruera en båtbyggartradition i Stockholms skärgård", "Öar, överturism" och "Instagramism". Som sista programpunkt var det en paneldiskussion med reflektioner från dagen.

Konferensmiddagen avnjöts i universitetets fina restaurang.

Dag två hade presentationer med rubriker som; "Öar, befolkningar, transporter och entreprenörskap i Stockholms skärgård", "Hur ökad turism uppfattas av invånarna i svenska skärgårdar", "Kampen om leveranser på sista milen – Livsmedelsbutiker, servicepunkter och digitalisering i ö-sammanhang" och "Tillgänglighet, transporter och infrastruktur i Sverige". Från Madeira fick vi höra om "Entreprenöriella processer på små och avlägsna ö-ekonomier" och från Åbo Akademi berättade Cecilia och Pia om "Bobarhet som metod för livskraftiga ö-samhällen". Avslutningsvis hade vi en öppen diskussion om beredskap.

Som avslutning på veckan hade vi årsstämma på mässan "Allt för sjön" där vi också hade en monter som vi turades om att bemanna.

Under hela veckan hyrde vi ett vandrarhem med gott om plats för representanter från öarna. Det blev intensivt men roligt med tydligt ö-fokus i alla samtal och diskussioner.

Egna utredningar

Med det ökade anslaget har vi beslutat att lägga medel på egna utredningar som företrädesvis utförs av ö-bor med extra kunskap och intresse för något.

Vi har under året uppdaterat **trafikutredningen** från förra året som belyser alla transportutmaningar till öarna. Vi har också tittat på **läkemedelshanteringen** på PostNord. Arbetet med en **ö-lag** har genomsyrat mycket och även inom det har vi gjort en minisammanställning och även tittat på hur man gör i våra grannländer för att kunna komma med konstruktiva tankar i arbetet. I ämnet beredskap har vi försökt att göra en sammanställning över hur det ser ut i landet och det jobbar vi vidare med.

Projekt

Vårt stora energiprojekt **Clean Energi for European Union Islands (CE4EUI)** har pågått under de senaste åren och de fyra öarna som ingår i projektet jobbar på i olika takt. Visingsö är i dagsläget den ö som har kommit längst i sitt arbete. Vi har haft deltagare på workshops på Azorerna och Cape Clear genom projektet.

Gemenskap, ofrivillig ensamhet och existentiell hälsa på öar är ett forskningsprojekt som vi har haft med stöd från Folkhälsomyndigheten. Projektet genomförs i samarbete med Göteborgs universitet och Studio Jox. Rose Marie Hellén har genomfört de individuella intervjuerna och rundabordsamtalen inom projektet och Margareta Bohlin ansvarar för forskningssammanställningar, rapporter och artiklar. Projektet har undersökt hur gemenskap skapas och upprätthålls på öar, hur ofrivillig ensamhet kan ta sig uttryck i ö- och skärgårdssammanhang, och vilken betydelse existentiell hälsa har för människors livsvillkor.

Vi har fortsatt att söka efter finansiering som skulle utmynna i ett **Nordiskt ungdomsläger** men det blev återigen framflyttat.

Södertörns högskola är en svensk partner i ett Interreg-projekt; **Scale up together**, det är Central Baltic finansierat och vi är underleverantör för projektledare, Rose Marie Hellén. Projektet går ut på att företag i turism eller livsmedelsbranschen ska kunna utveckla sina företag och hitta nya inriktningar. Projektet pågår till mars 2028.

Påverkan och delaktighet

Vi ingår sedan några år i ett nätverk; **Partgemensamt Forum (PGF)** som har träffar fyra gånger om året och diskuterar frågeställningar som vi gemensamt beslutar. Det organiseras av NOD (Nationellt organ för dialog). Det är representanter från civilsamhället och Regeringskansliet som utbyter tankar och erfarenheter. Där sitter civilsamhället i två år i taget och vi har ett år kvar i den här omgången.

Vi finns också representerade i **Övervakningskommittén (ÖK) Central Baltic** och **ÖK för Havs- fiskeri- och vattenbruksprogrammet** och **Centralt samordningsforum**. Även i **Programrådet för traditionell kunskap** har vi fortsatt en plats.

Vi har även under detta år medverkat i **Referensgruppen för översynen av landsbygdspolitiken** tillsammans med tio andra riksorganisationer och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet med Landsbygdsministerns statssekreterare som ansvarig och i och med det har vi även en plats i referensgruppen för **SVESAM- Utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling** (LI 2024:06) som lämnade ett delbetänkande i juni och ska vara klara sommaren 2026. Där har vi kommit med inspel i ett par omgångar.

Under sensommaren fick vi nominera till expertgruppen för den nya **strandskyddsutredningen** och Maria Malmlof fick en plats där och arbetet har dragit igång och vi för samtal med fler organisationer i gruppen för att nå framgång genom samsyn.

OECD har slutfört arbetet med sin rapport om **ö-ekonomier** där de tittat extra på Kroatien, Grekland och Sverige. Det har resulterat i ett förslag på ett verktyg att använda i ö-frågor. Vi fortsätter att bevaka slutrapporten som kommer under första kvartalet 2026.

Under hösten var Anna-Karin Utbult Almkvist i Göteborg på **Swedish biodiversity symposium** och deltog som talare.

VTI har arbetat vidare med sitt projekt som **Navigera mot en hållbar skärgård** som har fokus på Småland och Östergötland. Vi har deltagit i referensgruppen under året.

Vi har fortsatt att utveckla samarbetet kring ö- och skärgårdsforskning i **SNIR; Swedish Network for Island Research** tillsammans med Södertörns högskola, Göteborgs Universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet. Under året genomförde vi tillsammans programpunkter under Landsbygdsnätverkets Landbygdsvecka med tema: **vägar på vatten, är vi redo för en ö-lag?** och ett livesänt webinar på SLU om **beredskap**. Tillsammans med Region Gotland och hade vi dessutom ett seminarium under **Almedalsveckan** i Visby; **Sverige, så mycket bättre med livskraftiga öar och skärgårdar**.

Under året har vi ingått i en kvartett, (Hela Sverige ska leva, Lokal Utveckling Sverige, Bygdegårdarnas Riksförbund) som tillsammans med **Tillväxtverket** tittat på hur vi kan stärka civilsamhällets roll i Sverige genom samverkan.

Vi har också svarat på ett antal mindre remisser under året.

Representation och externa möten

När Leader Sverige hade sin årliga träff denna gång i **Visby** deltog SRF och även där hade vi ett informationsbord och hade många givande samtal med landsbygdsengagerade människor. Vi hade också en plats i juryn för att utse vinnarna av årets leaderprojekt och årets unga leaderprojekt. Under **ESINs årsmöte i Bryssel** passade vi också på att träffa EU-parlamentariker för att prata lite ö- och fiskeripolitik.

Interna möten

Under Skärgårdsveckan träffades många av oss under dagarna och vi bodde tillsammans på ett stort vandrarhem. Mycket värdefullt att utbyta erfarenheter och lära av varandra. Vi hade också en fysisk årsstämma under veckan vilket var det första fysiska sedan pandemin.

Höstens **representantskapsmöte** förlades till den vackra ön Rävsten utanför Gräsö i Öregrunds kommun. Vi hade en fin hösthelg där vi pratade om vad vi gjort under året, våra projekt och funderingar kring aktiviteter 2026. Vi blev också guidade runt i den yttre skärgården med ett stopp på Ormön.

Internationellt samarbete

ESIN är vårt europeiska samarbete med andra ö-nationer och även där har vi två platser i styrelsen. Under 2024-2025 har Sten-Åke Persson från Hven suttit som ordförande men på årsmötet i Waterloo, Belgien blev han avtackad och Agneta Wackström från Åland blev ny ordförande. Anetté blev återvald till föreningens kassör. Vi fick höra om "Island proofing"

från Irland och om ett projekt från Åland. Efter årsmötet begav vi oss till Bryssel och EU-parlamentet för ett möte med Tonino Picula, Kroatien vice ordf. för öar i SEARICA och Christopher Clairgeau, Frankrike ordf. för SEARICA. Där passade vi också på att träffa en Svensk parlamentariker, Isabella Lövin. I arbetet med OECDs rapport om ö-ekonomier har vi fått möjlighet att få inblick i fler länders ö-politik.

Anställda

Vi har haft en verksamhetsledare anställd på 100 procent, Anetté Larm Johansson. Anetté ansvarar även för kansliet, ekonomin, medlemsföreningarna och arbetsgrupperna. Anna Björkman anställd på 40 procent som kommunikatör med ansvar för allmänna nyhetsbrevet, sociala medier, kommunikationsplanen samt informations- och profilprodukter. Sten-Åke Persson har under året jobbat 20 procent med ansvar för EU-frågor, projektansökningar samt digitala uppdateringar mm och Lotten Hjelm har en anställning på 60 procent som arbetande ordförande och representerar föreningen på många av de möten vi deltar på.

Styrelsen

Styrelsen har under året haft **elva protokollförda** möten samt **AU-möten** med personal, ordförande och vice ordförande samt controller och projektledare varje måndag. Styrelsen träffades i september i Luleå för det första Skärgårdsforumet. Vi fortsatte med en **arbetshelg** med uppföljning, avstämning och diskussion om framtidsyftande aktiviteter. Vi var på en liten båtutflykt och några av oss besökte ön Seskarö som bland annat varit med i vårt skolnätverk.

Vi har haft **medarbetarsamtal** och jobbat med att **utveckla arbetsfördelningen** bland ledamöterna. Styrelsen har under året bestått av ordförande Lotten Hjelm (Jungfruskär), vice ordförande Maria MalmLöf (Hasselö) samt ledamöterna Sten-Åke Persson (Ven), Margareta Bohlin (Åstol), Stefan Fransson (Källö-Knippla), controller Monica Pettersson (Möja) och sekreterare Erika Hansson, (Luleå skärgårdsförening).

I skärgård och på öar, februari 2026

Lotten Hjelm, Jungfruskär

Maria MalmLöf, Hasselö

Sten-Åke Persson, Hven

Margareta Bolin, Åstol

Stefan Fransson, Källö-Knippla

Monica Pettersson, Möja

Erika Hansson, Hindersön